

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

Qvæstio I. Vtrum Gratia sit donum superadditum creationi, idque
multipliciter necessarium libero arbitrio, pro multiplici statu humanæ
naturæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

LIBER QVARTVS.

De Gratia Aëtuali.

QVÆSTIO PRIMA

Proœmialis.

Vtrum Gratia sit donum superadditum Creationi, idque multipliciter necessarium Libero Arbitrio pro multiplici statu humane Naturæ?

VIDETVR neutrum esse posse. 1. Quia esse superadditum, & non esse superadditum Creationi, materialiter se habet ad rationem Gratia ex parte Dei. Deus enim non minus gratiose, & liberaliter confert, quæ ad Creationem naturaliter consequuntur, quam ipsam creationem, & quæcumque alia. Nempè creatio, cum sit liberalis donatio, non potuit Deum facere debitorem cuiusquam rei præterea conferendæ; & relinquere liberum, ac solum ad quædam alia tantum non conferenda. Ergo Gratia non est donum superadditum creationi.

2. Necessitas Gratia fundatur in subordinatione Creaturæ ad Creatorem, & in dependentia causæ secundæ à prima. Hæc autem subordinatio, ac dependentia semper inuariabiliter inest, quia est essentialis creaturæ, & penes essentiam non datur variatio. Ergo gratia non potest esse multipliciter necessaria pro multiplici statu humane naturæ.

3. De Gratia, eiusque necessitate non potest haberi notitia nisi ex doctrina reuelata, quia gratia est quid supernaturale, & transcendens ordinem naturæ; Et nihil huiusmodi assequitur ratio naturalis. Doctrina autem reuelata de iis tantum nos docet, quæ pertinent ad præsentem statum, in quo de facto sumus. Perperam enim doceremur de iis, quæ ad nos non pertinent de facto. Ergo licet gratia esset multipliciter necessaria reipsa pro multiplici statu humane naturæ, ea tamen considerari à nobis nec deberet, nec posset, nisi relatè ad præsentem statum, in quo de facto sumus.

Art. 1. Respondetur ad quæstionem; *Gratia vocatur, quod gratis datur*, vt dicit Aug. in Psal. 49. sub finem; id est, quod nec meritis rependitur, iuxta illud Pauli ad Rom. 4. *Ei qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum*, nec necessario consequitur ratione exigentiæ innatæ, & intrinsecæ connexionis aliarum cum aliis rebus, vt mox dicetur ex Augustino, & vberius exponetur quæstione sexta. Liberum arbitrium est potentia simultanea id ipsum volendi, vel non volendi; seu est potentia electiva inter opposita. Vnde liberum ex

R. P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

parte termini est, quod est in nostra potestate, quodque cum volumus facimus, vt dicit Augustinus l. & c. de lib. arb. & pluribus declarabitur quæstione 14.

Art. 2. Necessitas gratia ad aliquod opus est impossibilitas, vt hoc exequatur liberum arbitrium, illa non præexistente, ac iuuante. Necessitas ista alia est physica, ratione cuius repugnat aliquid fieri, absque alio quodam, nisi interueniat miraculum; alia est moralis, ratione cuius licet possit absolute fieri aliquid absque aliquo alio citrà miraculum, est tamen vsque adeò difficile, vt nunquam, aut vix vnquam contingat ita fieri; & nunquam, aut vix vnquam euadat fallum iudicium de non futuritione effectus fundatum in tali necessitate, & defectu rei necessaria; alia denique necessitas est tantum ad melius esse, vtque facilius fiat opus.

Art. 3. Status humane naturæ est eadem natura, vt subsistens accidenti quantum est ex se, diutius permanere valenti, eamque disponenti modo aliquo speciali in ordine ad æternitatem, & vltimum finem. Vnde pro diuersitate eiusmodi accidentium quamplures status inuicem distinguibiles sunt; sed quatuor potissimum, pro quæstionibus de necessitate gratia, præ cæteris opportunos obseruare Theologis placuit, ratione quorum natura humana communiter diuiditur in puram, integram, lapsam, & reparatam. Status naturæ puræ includit omnes, & solas perfectiones, & imperfectiones homini secundum se connaturales; ac proinde excludit peccatum saltem lethale, omneque donum supernaturale. Natura integra superaddit puræ subiectionem appetitus sensitui respectu rationis superioris, & huius respectu Dei, legisque diuinæ. Istiusmodi subiectio dicitur pertinere ad integritatem naturæ, non quòd spectet ad complementum hominis connaturale, vt dicitur quæstione 10. sed quia iuuat ad integram obseruantiam legis naturalis, viresque actiuas connaturales absoluit ab omnibus impediementis, cum nullas vltius superaddat. Natura lapsa est quæ subiacet peccato lethali personali, vel originali, & malis inde subortis, auferentibus inter alia ex natura pura innocentiam, ex integra subiectionem appetitus, & rationis. Natura reparata est, quæ per Christi merita obtinet gratiam sanantem, & liberantem à peccato, & effectibus peccati, licet dum sumus in via nunquam omnino liberet ab omnibus malis, quæ contraximus per peccatum. Vnde gratia per Christum communiter, & merito nuncupatur quidquid positiue iuuat ad obtinendam remissionem peccatorum, & vitam æternam.

Art. 4. Certum est aliquam Dei gratiam esse necessariam ad quolibet opus bonum pro quolibet statu; quia ipsa hominis existentia, qui sine seipso operari nil potest, est gratis à Deo collata; nec enim erat, cui illa deberetur, antequam esset homo. Vnde cætera etiam, quæ naturali necessitate consequuntur ad existentiam hominis, & sine quibus nil ipse operari potest, gratiosa absolute dicuntur, quatenus originem ducunt à gratia. Cæterum licet hæc omnia, quæ

Mm sub

sub dono creationis, iuxta communem loquendi modum comprehenduntur, quadam non improbanda ratione, ea scilicet, quæ modò indicata est, dicantur gratia Dei, ut testatur Augustinus cum aliis Patribus Africanis ep. 95. non tamen est *ea* gratia, cuius necessitatem docemur in Sacris litteris, ut notat ibidem Augustinus, & seuerius ep. 105. nec eius necessitatem ulli vnquam hæretici negauerunt, qui faterentur existentiam Dei, & eius libertatem: quin infensissimi gratiæ hostes Pelagius, & eius asseclæ eam vbique fatentur, & magnificè commendant.

Art. 5. Gratia igitur theologicæ considerationis propria est ea sola, quæ distinguitur à dono creationis, eidemque superadditur; id est quæ neque immediate, neque mediata debetur homini ratione suæ creationis. Sed neque omnis eiusmodi gratia est præsentis instituti. Excluduntur nimirum ab eo tum gratiæ gratis datæ, non ad propriam cuiusque, sed ad aliorum utilitatem primò, ac principaliter ordinatæ; tum auxilium externæ instructionis, & protectionis; tum auxilia habitualia. Nempe præcipuum, si non & vnicum certamen, & Conciliorum scopus fuit, eam stabilire Gratiā, quæ intrinsecè vnicuique inhaeret, & singulis operandi opportunitatibus ita deuincta est, ut illis transeuntibus, ipsa protinus intereat, quæque est indiscriminatim necessaria antè, & post conuersionem ad Deum: antè, & post iustificationem, & infusionem Habituum. Quare Gratia, quatenus est subiectum quæstionum præsentium, definiri potest: Bonum vnicuique indebitum, etiam supposita eius existentia, conferens immediate, ac positivè, ad eliciendos actus bonos; atque singulis eorum opportunitatibus deuinctum.

Art. 6. Quia verò vires Naturæ Humanæ, pro vnoquoque ex memoratis Statibus eius, sunt inæquales, atque opera pro singulis, & pro omnibus præstanda sunt itidem inæqualia, ac multipliciter inter se diuersa, patet multiplicem esse necessitatem Gratiæ, tum pro diuersis Statibus ad eadem opera, tum pro eodem Statu ad opera diuersa, atque inter se disparia. Dicitur itaque prius quadruplici quæstione de iis, quæ, sunt communia omnibus statibus pro quolibet opere, deinde quæ sunt communia Naturæ Integræ, & Reparatæ relatè ad finem supernaturalem per sex alias quæstiones: ac demum, quæ conueniunt Naturæ lapsæ tum secundum se, tum ut comparatæ cum Naturæ pura. Post quæ solæ supererunt exponendæ diuisiones, & munera Gratiæ.

Ex his respondetur ad 1. Deus licet nihil debeat propriè post creationem, sicut antea nihil debebat propriè, tamen positis quibusdam effectibus, habet aliquam necessitatem quosdam alios adiungendi, quorum additio est necessaria ad perfectionem operis prioris: atque hæc necessitas dicitur, & est lata quadam ratione debitum fundatum in ratione Diuinæ Sapientiæ. Quædam autem alia superadduntur prioribus effectibus, quæ non sunt ita debita, & quæ talia sunt, dicuntur superaddita dono creationis.

Ad 2. Est quidem communis omni Statui, & pro omni opere necessitas auxilij diuini. Verum quia debilitas Naturæ non semper est eadem, nec opera, quæ præstare debet, sunt omnia eiusdem generis, superest locus multiplici necessitati Gratiæ coniunctæ cum vniuersitate dependentiæ à Deo, & subordinatione ad ipsum, essentialiter inclusa in conceptu creaturæ ut sic, & in genere.

Ad 3. Doctrina reuelata in primis non est restricta ad præsentem statum Naturæ lapsæ; quin etiam integram comprehendat. Deinde ex iis, quæ docemur circa præsentem statum, deducuntur multa pertinentia ad alios statum, atque eorum comparatio, & notitia valet plurimum, ad intelligentiam eorum, quæ

dicuntur de statu præsentis, ut apparebit ex dicendis. Quare possibilis, utilis, & honesta est omnium eorum Statuum intima, quoad fieri poterit consideratio.

QVÆSTIO II.

Vtrum sufficientia ad opera bona sit debita ex suppositione Præcepti, & Consilij?

IDEVR non esse debita. 1. Quia concilium Tridentinum loco mox indicando, monet vnumquemque petere, quæ non possit: Ea autem sunt, vel Præcepta à Deo, vel Consulta; ergo non sunt aliqua sub Præcepto, aut Consilio Dei, quæ præstare non possumus. Ergo sufficientia neganda est ex suppositione Concilij, & Præcepti.

2. Præcepta, & Consilia Dei nos obligant, non ipsum Deum. Ergo Deus ex vi horum non tenetur ad dandam sufficientiam, licet nos teneamur ad præstanda opera.

3. Peccatori potest negari in pœnam peccati sufficientia ad opera tum Præcepti, tum Consilij, & tamen ratione peccati, non debet liberari Peccator ab onere Legis, & Consiliorum: Ergo Lex, & Consilia non sunt inseparabilia à sufficientia ad opera Legis, & Consilij.

4. Augustinus, & alij Sancti Patres docent frequenter, peccatoribus obduratis, esse impossibilem conuersionem ad Deum, & pœnitentiam finalem, ad quas tamen obligantur Lege Dei. Manifestum autem est eam impossibilitatem esse indistinctam à defectu sufficientiæ.

Art. 1. Respondetur Deus impossibilia non iubet, ut definit Concil. Trid. sess. 6. c. 11. Reddit rationem Aug. c. 69. de Nat. & Grat. Arbitr. *Eo quippe ipso, quo firmissimè creditur, Deum iustum, & bonum impossibilia non potuisse præcipere, hinc admonemur, &c.* Serm. 61. de temp. inter princip. & med. *Nec impossibile potuit imperare, qui iustus est; nec damnaturus est hominem, pro eo quod non potuit vitare, qui pius est.* Itaque damnari non potest, qui secus facere non potuit. Damnari autem potest, & debet, qui facit contra Legem Dei, nec tamen vitare id potest, qui non habet sufficientiam, ut conseruetur. Ergo obligatio Legis est inseparabilis à sufficientia conformitatis cum ipsa. Hinc est illud eiusdem Augustini c. 66. de Natura, & Gratia. *Quæcumque ista causa est Voluntas, si non potest ei resisti, sine peccato ei ceditur.* Motivo autem impellenti contra Legem Dei, nec ceditur sine peccato, ut liquet ex Augustiniana peccati definitione, Dictum, factum, &c. Nec resisti potest, non habita sufficientia ad resistendum, & præstandum opus præceptum. Ergo fieri posset, quod est factum impossibile, si adsit Lex sine sufficientia.

Art. 2. Haud est minus efficax, aut minus clara ratio Chrysostomi Hom. 16. in Epist. ad Hebr. *Si enim impotentes nos fecit, & deinde imperat, culpa eius est.* Nempe operationes, & omissiones provenientes ex antecedenti simplicitate, seu necessitate, seu impossibilitate non attribuuntur, quoad laudem, & vituperium Operanti, ac Omittenti, sed inducenti talem, seu necessitatem, seu impossibilitatem. Defectus autem sufficientiæ ad opus per seipsum, est impotentia operandi, & impossibilitas operis hic, & nunc. Ergo Deo negante sufficientiam ad opus præceptum, culpa